

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
19 december 2007	07-LNV-B-100	BBR. 2007/781	19 december 2007
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Beslissing op bezwaar inzake drukjacht			1

_____ Geachte Voorzitter,

Met bovengenoemde brief heeft de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verzocht een afschrift te mogen ontvangen van de brief die ik op 18 december aan de Stichting Faunabescherming heb gestuurd over de beslissing op bezwaar inzake de wijzing van de regeling beheer en schadebestrijding dieren.

Bijgevoegd vindt u de gevraagde brief.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT,

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Bureau Bestuursraad
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK 's-Gravenhage
Telefoon: 070 - 3786868
Fax: 070 - 3786100

G. Verburg

Stichting De Faunabescherming
P/a de heer prof. mr. P. Nicolai
J.W. Brouwersstraat 21
1071 LH AMSTERDAM

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
7 november 2007		DRR&R. 2007/7018	18 december 2007
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Beslissing op bezwaar wijziging regeling beheer en schadebestrijding dieren (TRC 2007/6547)			1

Geachte heer Nicolai,

Op 7 november 2007 heb ik van u, namens de Stichting De Faunabescherming, een bezwaarschrift ontvangen tegen mijn besluit van 2 november 2007. Ik heb op die datum de Regeling beheer en schadebestrijding dieren (hierna ook: de Regeling) gewijzigd in die zin dat tot *1 april 2008* op de Veluwe het leggen van lokvoer niet voldoende effectief is om het benodigde afschot anderszins te realiseren dan via de een-op-een methode.

In deze brief vindt u mijn beslissing op het bezwaarschrift en de overwegingen die tot die beslissing hebben geleid. Aan het einde van deze brief staat hoe u beroep kunt aantekenen. Ten slotte vindt u als bijlage een opsomming van de belangrijkste wettelijke regels die voor mijn besluit van belang zijn.

Beslissing

Ik verklaar de bezwaren niet-ontvankelijk.

Samenvatting van de bezwaren

U hebt aangevoerd dat tegen mijn besluit bezwaar en beroep openstaat, omdat het een besluit is in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) dat niet het karakter heeft van een zelfstandige normstelling.

Inhoudelijk bent u van mening dat:

- mijn veronderstelling dat het leggen van lokvoer niet voldoende effectief is, onjuist is,
- mijn veronderstelling dat toepassing van de een-op-een methode effectiever is dan de methode van leggen van lokvoer onjuist is,
- en dat het aannemelijk is dat de een-op-een methode leidt tot ontoelaatbaar dierenleed dat bij wet verboden is.

Feiten en omstandigheden

Bij brieven van 2 juni en 7 november 2006 heb ik het Faunafonds verzocht mij elk jaar voor 1 september te adviseren over de effectiviteit van het leggen van lokvoer om het benodigde afschot te realiseren binnen de leefgebieden Veluwe en Meinweg.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
18 december 2007	DRR&R. 2007/7018	2

Daarbij is verzocht specifiek in te gaan op het mastaanbod in relatie tot de voorjaarsstand van de wilde zwijnen.

Per brief van 8 oktober 2007 heeft het Faunafonds mij van een dergelijk advies voorzien. Het fonds concludeerde dat de bovengemiddelde mastverwachting en de omvang van de populatie wilde zwijnen zodanig waren, dat de aanzitmethode met lokvoer onvoldoende effectief zou zijn om het geplande afschot te realiseren.

Het advies van het Faunafonds heeft mij aanleiding gegeven de Regeling beheer en schadebestrijding dieren te wijzigen. Op 2 november 2007 heb ik daarom in de gewijzigde Regeling bepaald dat het leggen van lokvoer tot 1 april 2008 onvoldoende effectief is om het benodigde afschot anderszins te realiseren dan via de een-op-een methode. De wijziging is op 8 november 2007 in werking getreden.

Op 8 november 2007 hebt u tegen dit besluit bezwaar gemaakt. Op diezelfde datum hebt u de voorzieningenrechter van de rechtbank Amsterdam verzocht mijn besluit tot wijziging van de Regeling te schorsen. Tevens hebt u een verzoek ingediend tot schorsing van de ontheffing van Gedeputeerde Staten van Gelderland (hierna ook: GS) om de een-op-een methode toe te passen.

Op 22 november 2007 heeft de voorzieningenrechter de ontheffing van GS geschorst tot twee weken na bekendmaking van de beslissing op bezwaar door GS. Hij achtte schorsing van mijn besluit "niet nodig nu de schorsing van de ontheffing al tot het beoogde resultaat leidt".

Per brief van 28 november 2007 hebt u laten weten geen gebruik te willen maken van de mogelijkheid te worden gehoord. U verzocht hierbij tevens om vergoeding van de in bezwaar gemaakte kosten van rechtsbijstand.

Overwegingen

In artikel 74, eerste lid, van de Flora- en faunawet (de wet) heeft de wetgever bepaald dat de drijfjacht op zwijnen verboden is. In het tweede lid van dat artikel wordt de een-op-een methode toegestaan, voor zover dat is bepaald bij algemene maatregel van bestuur.

Blijkens de Memorie van Toelichting (MvT) bij het wetsvoorstel tot wijziging van de Flora- en faunawet (TK 2001-2002, 28020, nr. 3), is het verbod op drijfjacht ingesteld vanuit het oogpunt van dierenwelzijn. Er zijn in de MvT vier methoden van populatiebeheer met geweer beschreven, waaronder naast aanzitten (met behulp van lokvoer) en aanbersen, de drijf- en de drukjacht. Aanbersen is volgens de MvT ineffectief bij wilde zwijnen.

De drijfjacht wordt beschreven als "een methode waarbij meestal een vrij groot aantal schutters in linie aan een of meer zijden van het te drijven perceel is opgesteld. Het wild wordt vervolgens in één richting opgejaagd door een eveneens in linie opgestelde groep drijvers. Er is sprake van een grote mate van verontrusting, wat tot stress kan leiden. Door deze methode kan in korte tijd een relatief groot aantal dieren worden geschoten. De rust in het gebied wordt een korte periode hevig verstoord. Door de snelheid van de dieren wordt de selectie bemoeilijkt en de kans op verwonding verhoogd."

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
18 december 2007	DRR&R. 2007/7018	3

De drukjacht wordt als volgt getypeerd: "Drukken is een rustige vorm van drijven. Het aantal drijvers is beperkt. Bij deze methode staan de schutters niet aan de randen van een bos zoals bij de drijfjacht, maar verspreid opgesteld in een bos. Heen en weer geloop van enkele drijvers zorgt ervoor, dat de dieren rustig hun schuilplaats verlaten. De dieren komen langzaam in beweging, waarbij geen sprake is van een vluchtsituatie. De drukjacht levert in verhouding tot de drijfjacht een minder groot aantal geschoten dieren per keer op. De verstoring van het gebied is minder groot dan bij de drijfjacht. Doordat de beweging van de dieren rustiger is, is selectie mogelijk en de trefkans groot." De een-op-een methode is een afgezwakte vorm van drukjacht waarbij één drijver één wild zwijn langzaam en rustig richting één schutter drijft, waardoor die laatste het zwijn met één schot kan doden.

De wetgever heeft blijkens de MvT bij zijn oordeel over de toelaatbaarheid van de drijfjacht, drukjacht en de een-op-een methode een afweging gemaakt tussen het dierenwelzijn enerzijds en populatiebeheer en schadebestrijding anderzijds. Uitkomst van deze afweging was dat drijfjacht is verboden, terwijl de een-op-een methode (een vorm van drukjacht) onder voorwaarden toelaatbaar wordt geacht. Het desbetreffende gedeelte van de MvT neem ik voor de duidelijkheid hieronder op:

Tijdens het overleg in de Tweede Kamer heeft de staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij toegezegd een voorstel tot wetswijziging voor te bereiden teneinde de drijfjacht op hoefdieren te verbieden. Met betrekking tot de drukjacht heeft de staatssecretaris aangegeven voor deze methode ruimte te willen laten, mits voldoende kan worden verzekerd dat aan de bezwaren, die tegen de drijf- en drukjacht bestaan, tegemoet kan worden gekomen.

Zoals uit paragraaf II-2 blijkt, is de drukjacht een aan de drijfjacht gerelateerde methode om hoefdieren te doden. De bezwaren die uit het oogpunt van dierenwelzijn tegen de te hanteren methode bestaan, zoals de mate van verontrusting, de selectiemogelijkheid en de trefkans zijn in beginsel niet in gelijke mate van toepassing op de drukjacht in vergelijking tot de drijfjacht. Een beperkte vorm van drukjacht, mits voldoende geclausuleerd, kan dan ook worden toegestaan. Daarbij wordt een keuze gemaakt, waarbij de intrinsieke waarde van dieren met betrekking tot de te hanteren methoden om betreffende dieren te doden zo veel mogelijk wordt gewaarborgd.

Ter voorkoming van stress bij hoefdieren is het wenselijk dat het aantal drijvers wordt beperkt. Het aantal drijvers is immers mede bepalend voor de mate van verontrusting die bij de dieren teweeg kan worden gebracht. Eén drijver is niet bezwaarlijk vanuit het oogpunt van verstoring. Om het rustige verloop en de beperkte omvang te waarborgen is het gewenst om ook het aantal geweerdragers te beperken tot één persoon. Vanuit het oogpunt van verstoring is één geweerdraager niet bezwaarlijk. Teneinde te voorkomen dat het verbod hoefdieren te doden door middel van drijven wordt uitgehold door de inzet van honden, is het tevens gewenst het gebruik van honden te verbieden.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
18 december 2007	DRR&R. 2007/7018	4

In dit kader wordt dan ook voorgesteld elke methode te verbieden om hoefdieren te doden, ongeacht de benaming, waarbij meer dan twee personen betrokken zijn of een hond wordt ingezet. Opgemerkt wordt dat het dus ook verboden is om met meer dan één formatie van twee personen in een gezelschap te drijven. Deze omschrijving is in lijn met de tijdens het algemeen overleg van 21 februari 2001 door mevrouw Swildens-Rozendaal (PvdA) naar voren gebrachte een-op-een situatie (één drijver, één geweerdraager).

Door het beperkte aantal toegestane personen (één drijver, één geweerdraager) en het daaraan gekoppelde verbod honden in te zetten, worden hoefdieren slechts in geringe mate verontrust. Door nog slechts deze methode toe te staan, worden betreffende hoefdieren weliswaar in beweging gebracht, maar slaan niet op de vlucht. Dit betekent dat de teweeggebrachte snelheid van betreffende hoefdieren zodanig is dat een goede mogelijkheid tot selectie en trefkans bestaat.

De voorgaande overwegingen hebben hun neerslag gekregen in het tweede lid van artikel 74 van de wet, waarin is bepaald dat de een-op-een methode mag worden toegepast voor zover bepaald bij algemene maatregel van bestuur. Ter uitwerking van deze bepaling is, nadat de Raad van State hierover is gehoord, het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (het Besluit) op 18 juni 2003 gewijzigd, waarbij artikel 7a is toegevoegd. Artikel 7a, eerste lid, van het Besluit bepaalt dat het doden van wilde zwijnen via de een-op-een methode is toegestaan als:

- i) de minister heeft bepaald dat in een jaar het leggen van lokvoer niet voldoende is om het benodigde afschot anders dan op die wijze te realiseren en
- ii) Gedeputeerde Staten een ontheffing hebben verleend op basis van artikel 67 of 68 van de Flora- en faunawet.

Middels het Besluit heeft de wetgever er dus voor gezorgd dat de een-op-een methode daadwerkelijk mag worden aangewend. In de bijbehorende Nota van Toelichting staat over de rol van minister het volgende:

“Deze methode [de een-op-een methode] is toegestaan indien lokvoer met de aanzit-jacht niet voldoende effectief is om het benodigde afschot te realiseren. [...] In jaren van een groot voedselaanbod is lokvoer minder effectief, hetgeen ertoe kan leiden dat het benodigde afschot niet kan worden gerealiseerd. Hierdoor bestaat de kans dat er te grote populaties wilde zwijnen ontstaan in relatie tot de draagkracht van het betreffende gebied. Dit kan niet alleen natuurwaarden schaden, ook het welzijn van de dieren kan als gevolg daarvan in het geding komen. De draagkracht van het gebied kan onder meer blijken uit (fauna) beheerplannen. [...]

Afschot is onder bedoelde omstandigheden blijvend nodig en zal dan ook aanvullend op basis van de een-op-een methode meer effectief kunnen worden gerealiseerd. [...]

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
18 december 2007	DRR&R. 2007/7018	5

Daartoe beziet de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij jaarlijks of, gelet op de te verwachten beschikbare voedselhoeveelheden, inzet van die methode toelaatbaar is. Het ligt in de rede dat deze minister zich ten behoeve van het nemen van een besluit daarover laat adviseren door een ter zake deskundige wetenschappelijke instelling of daaraan verbonden personen.”

Het enige dat *ik als minister* aldus moet vaststellen om te bewerkstelligen dat de methode ook daadwerkelijk kan worden toegepast, is dat het leggen van lokvoer in enig jaar onvoldoende effectief is om het benodigde afschot anders dan op die wijze te realiseren. Deze vaststelling heeft voor 2007 plaatsgevonden in artikel 2a van de Regeling beheer en schabestrijding dieren:

“Het leggen van lokvoer is buiten de leefgebieden voor wilde zwijnen op de Veluwe en de Meinweg, alsmede in de nulstandgebieden binnen deze leefgebieden, en tot 1 april 2008 eveneens binnen het leefgebied voor wilde zwijnen op de Veluwe, beide zoals aangegeven op de als bijlage bij deze regeling behorende kaarten, niet voldoende effectief om het benodigde afschot op een andere wijze te realiseren dan bedoeld in artikel 74, tweede lid, van de Flora- en faunawet.”

In mijn optiek biedt de Awb geen mogelijkheid om tegen artikel 2a van de Regeling bezwaar te maken of beroep in te stellen. Ik licht dit toe.

Tegen een algemeen verbindend voorschrift (hierna ook: avv) staat blijkens artikel 8:2 van de Awb geen beroep bij de bestuursrechter open. Via artikel 7:1 Awb kan er ook geen bezwaar worden gemaakt tegen een avv. Een algemeen verbindend voorschrift is een besluit omtrent de vaststelling van zelfstandige normen dat zich leent voor herhaalde toepassing. Artikel 2a van de Regeling is in mijn optiek een avv.

Ik ontleen dit uitgangspunt aan de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 22 mei 2002, JB 2002/171. In deze zaak ging het om een aanwijzingsbesluit dat (mede) op de Parkeerverordening Zandvoort (de verordening) was gebaseerd. Het aanwijzingsbesluit regelde gedurende welke dagen en welke uren mocht worden geparkeerd door houders van de in de verordening onderscheiden categorieën vergunningen. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State overwoog dat het aanwijzingsbesluit op deze onderdelen een regeland karakter had. Het besluit moest, wat deze onderdelen betreft, dan ook worden aangemerkt als een avv dat gelet op artikel 8:2 Awb niet vatbaar was voor beroep. Deze situatie is naar mijn mening vergelijkbaar met de onderhavige: in artikel 7a van het Besluit is, op basis van artikel 74, tweede lid, van de Flora- en faunawet, bepaald dat de een-op-een methode mag worden toegepast, als ik een besluit heb genomen over de effectiviteit van het leggen van lokvoer. In de Regeling bepaal ik gedurende welke periode en voor welke gebieden in Nederland het leggen van lokvoer onvoldoende effectief is om het benodigde afschot te realiseren. Gelet op het regelende karakter van artikel 2a van de Regeling staat daartegen geen bezwaar en beroep open.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
18 december 2007	DRR&R. 2007/7018	6

Ook als er echter van moet worden uitgegaan dat de Regeling geen regelend karakter heeft, kan daartegen geen bezwaar worden gemaakt of beroep worden ingesteld. Zeker is dat artikel 7a van het Besluit een zelfstandige normstelling inhoudt en herhaaldelijk toepasbaar is. Het artikel bepaalt immers dat het doden van wilde zwijnen via de een-op-een methode is toegestaan, telkens als ik heb bepaald dat in een jaar het leggen van lokvoer niet voldoende is om het benodigde afschot op een andere manier te realiseren. Het Besluit is dus een avv. Het bepaalde in artikel 2a van de Regeling is hiermee naar mijn mening zodanig verknoopt dat het daarvan niet los kan worden gezien. Gelet op deze verknooptheid moeten de artikelen 7a van het Besluit en 2a van de Regeling worden aangemerkt als een samenstel van algemeen verbindende voorschriften, althans moeten zij daarmee worden gelijkgesteld, zodat daartegen op grond van artikel 8:2 Awb geen beroep kan worden ingesteld en daaraan voorafgaand op grond van artikel 7:1 Awb geen bezwaar kan worden gemaakt. Ik wijs ter onderbouwing van de juistheid hiervan naar de uitspraken van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 18 augustus 2000, JB 2000/ 295 en van 17 juli 2002, JB 2002/48.

In de eerste zaak oordeelde de Afdeling dat moest worden toegegeven dat een Regeling op zichzelf beschouwd geen zelfstandige rechtsnorm bevatte, maar dat die Regeling zodanig verknoopt was met het Besluit waarop de Regeling was gebaseerd, dat de Regeling hiervan niet los kon worden gezien. Er was om die reden sprake van een samenstel van algemeen verbindende voorschriften. Dit betekende dat tegen een wijziging van de Regeling krachtens artikel 7:1, eerste lid van de Awb in samenhang met artikel 8:2, eerste lid, aanhef en onder a, van de Awb geen bezwaar c.q. beroep kon worden ingesteld.

In de tweede zaak waren bij de Regeling tegemoetkoming schade bij de tweede extreem zware regenval schadegebieden aangewezen. Deze Regeling is een uitwerking van de Wet tegemoetkoming schade bij rampen en zware ongevallen. De Afdeling overwoog dat de rechtbank terecht heeft overwogen dat de Regeling op zichzelf beschouwd geen zelfstandige rechtsnorm bevat, maar dat deze in zoverre zodanig is verknoopt met de Wet, dat deze hiervan niet los kan worden gezien. Er is dan ook sprake van een samenstel van avv's, waartegen geen bezwaar en beroep open staat.

Deze zaken zijn zeer goed vergelijkbaar met de onderhavige. In de Flora- en faunawet en het Besluit is al neergelegd dat de een-op-een methode kan worden toegepast. Het enige besluit dat daartoe nog moet genomen is het "lokvoerbesluit", dat evenals in de laatstgenoemde uitspraak ook een vorm is van een aanwijzingsbesluit (het besluit op basis van artikel 2a van de Regeling). Voor zover dit besluit op zichzelf geen avv is, is het op zijn minst zodanig verknoopt met het Besluit, is het daar slechts een uitwerking van, dat hiertegen evenmin beroep (en bezwaar) openstaat.

Ook de uitspraak CBB 16 december 2003 AB 2004/73 haal ik in dit verband nog aan. Hierin merkte het College van Beroep voor het bedrijfsleven voorschriften voor het indienen en behandelen van een bepaalde categorie aanvragen voor de verlenging van de toelating van bestrijdingsmiddelen aan als een samenstel van avv's. Het deed er in dat geval niet toe dat het toepassingsbereik gelimiteerd was tot een beperkte groep.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
18 december 2007	DRR&R. 2007/7018	7

_____ Het voorgaande betekent dat tegen het besluit in artikel 2a van de Regeling geen bezwaar en beroep openstaat.

Conclusie

Ik verklaar uw bezwaren niet ontvankelijk.

Een belanghebbende kan, binnen zes weken na verzending van dit besluit, hiertegen een met redenen omkleed beroepschrift indienen bij de rechtbank Amsterdam (sector bestuursrecht), Postbus 75850, 1070 AW Amsterdam.

Voor de behandeling van het beroepschrift is een griffierecht verschuldigd, dat voor natuurlijke personen € 143,- en voor anderen dan natuurlijke personen € 285,- bedraagt.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg

Datum
18 december 2007

Kenmerk
DRR&R. 2007/7018

Vervolgblad
8

Bijlage

Juridisch kader

Flora- en faunawet

Artikel 74

1. Het is verboden bij de uitoefening van bevoegdheden toegekend bij of krachtens de artikelen 65 tot en met 70, dieren te vangen of te doden:
 - a. met een geweer of een jachtvogel in een veld dat niet voldoet aan de krachtens artikel 49 gestelde eisen;
 - b. door middel van drijven, voor zover het edelherten, damherten, reeën of wilde zwijnen betreft;
 - c. op zondagen, de nieuwjaarsdag, de tweede paas- en pinksterdag, de beide kerstdagen en hemelvaartsdag;
 - d. op begraafplaatsen.
2. In afwijking van het eerste lid, onderdeel *b*, is het doden van wilde zwijnen toegestaan, voor zover bepaald bij algemene maatregel van bestuur, door middel van een methode, waarbij één persoon wilde zwijnen opzettelijk verontrust met het oogmerk bedoelde dieren binnen het schootsveld van één geweerdrager te drijven opdat deze de dieren kan doden en voor zover hierbij geen hond wordt ingezet.

Besluit beheer en schadebestrijding dieren

Artikel 7a

1. Het doden van wilde zwijnen door middel van de methode, bedoeld in artikel 74, tweede lid, van de wet, is toegestaan, indien:
 - a. Onze Minister heeft bepaald dat in enig jaar het leggen van lokvoer niet voldoende effectief is om het benodigde afschot anderszins te realiseren en
 - b. de methode is toegestaan in een besluit op grond van artikel 67, eerste lid, of artikel 68, eerste lid, van de wet.
2. Uiterlijk op 1 april van enig jaar wordt van de inzet van de methode en het resultaat daarvan telkenmale door de houder van de vergunning, bedoeld in artikel 67, eerste lid, van de wet, of van de ontheffing bedoeld in artikel 68, eerste lid, van de wet schriftelijke melding gemaakt bij het bestuursorgaan dat het besluit, bedoeld in onderdeel *b*, heeft genomen.
3. Een besluit als bedoeld in het eerste lid, onderdeel *a*, wordt door Onze Minister bekend gemaakt in de Staatscourant.

Regeling beheer en schadebestrijding dieren

Artikel 2a

Het leggen van lokvoer is buiten de leefgebieden voor wilde zwijnen op de Veluwe en de Meinweg, alsmede in de nulstandgebieden binnen deze leefgebieden, en tot 1 april 2008 eveneens binnen het leefgebied voor wilde zwijnen op de Veluwe, beide zoals aangegeven op de als bijlage bij deze regeling behorende kaarten, niet voldoende effectief om het benodigde afschot op een andere wijze te realiseren dan bedoeld in artikel 74, tweede lid, van de Flora- en faunawet.

Algemene wet bestuursrecht

Artikel 7:1

Degene aan wie het recht is toegekend tegen een besluit beroep op een administratieve rechter in te stellen, dient alvorens beroep in te stellen tegen dat besluit bezwaar te maken, tenzij het besluit:

- a. op bezwaar of in administratief beroep is genomen,
- b. aan goedkeuring is onderworpen,
- c. de goedkeuring van een ander besluit of de weigering van die goedkeuring inhoudt, of
- d. is voorbereid met toepassing van afdeling 3.4.

2. Tegen de beslissing op het bezwaar kan beroep worden ingesteld met toepassing van de voorschriften die gelden voor het instellen van beroep tegen het besluit waartegen bezwaar is gemaakt.

Artikel 8:2

Geen beroep kan worden ingesteld tegen:

- a. een besluit, inhoudende een algemeen verbindend voorschrift of een beleidsregel,
- b. een besluit, inhoudende de intrekking of de vaststelling van de inwerkingtreding van een algemeen verbindend voorschrift of een beleidsregel, en
- c. een besluit, inhoudende de goedkeuring van een besluit, inhoudende een algemeen verbindend voorschrift of een beleidsregel of de intrekking of de vaststelling van de inwerkingtreding van een algemeen verbindend voorschrift of een beleidsregel.